

II/18. Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János és Hunyadi Mátyás törökellenes harcai

A török veszély megjelenése

A 14. században létrejött Oszmán Birodalom gyors terjeszkedésbe kezdett a Balkánon. Az oszmánok **1389-ben a rigómezei csatában** legyőzték a szerbeket, és fokozatosan megközelítették a Magyar Királyság déli határait.

A török veszély a 15. században a magyar külpolitika és hadviselés egyik legfontosabb kérdésévé vált. A törökök elleni védekezésben **Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János és Hunyadi Mátyás** játszottak meghatározó szerepet.

I. Luxemburgi Zsigmond törökellenes politikája

Luxemburgi Zsigmond (1387–1437) felismerte, hogy az Oszmán Birodalom ellen európai összefogásra van szükség.

1396-ban keresztes hadjáratot szervezett a törökök ellen. A keresztény sereg **Nikápolynál vereséget szenvedett** I. Bajezid szultán hadseregétől.

A vereség után Zsigmond egyre inkább az ország tartós védelmére helyezte a hangsúlyt. Megkezdte a **déli végvárrendszer** kiépítését és megerősítését. A végvárak feladata a török támadások feltartóztatása, a fontos útvonalak és átkelőhelyek védelme, valamint a török betörések megnehezítése volt.

A rendszer egyik legfontosabb erőssége **Nándorfehérvár** lett.

1397-ben a temesvári országgyűlésen szabályozták a **telekkatonaságot**. Ennek értelmében meghatározott számú jobbágytelek után katonát kellett kiállítani. Ez növelte az ország mozgósítható katonai erejét.

Zsigmond tehát a nikápolyi vereség után a **tartós védekezés**, a végvárrendszer és a hadsereg megszervezésére törekedett.

II. Hunyadi János törökellenes harcai

A 15. század közepén **Hunyadi János** lett a törökellenes küzdelem legjelentősebb magyar hadvezére. Zsigmond védekező politikája mellett ő **támadó hadjáratokkal** is megpróbálta visszaszorítani az oszmánokat.

A hosszú hadjárat – 1443–1444

1443–1444-ben Hunyadi és I. Ulászló vezetésével **hosszú hadjárat** indult a Balkánra. A keresztény sereg több győzelmet aratott, és mélyen behatolt az Oszmán Birodalom területére.

A hadjárat eredményeként **1444-ben békét kötöttek a törökökkel**, de a béke rövid életűnek bizonyult.

A várnai vereség – 1444

A pápa újabb keresztes hadjáratra ösztönözte a magyarokat, ezért a békét felmondták.

1444. november 10-én Várnánál a keresztény sereg vereséget szenvedett **II. Murád szultán** hadseregétől. **I. Ulászló király elesett** a csatában.

Hunyadi János kormányzósága

I. Ulászló halála után **1446-ban az országgyűlés Hunyadi Jánost kormányzóvá választotta**, mert **V. László még kiskorú volt**.

Kormányzó: olyan személy, aki a király helyett gyakorolja az uralkodói hatalmat, például a király kiskorúsága idején.

Hunyadi **1446–1453 között** volt kormányzó. Ebben az időszakban az ország belső helyzetének rendezése mellett továbbra is fontos feladat volt a török elleni védekezés.

1448-ban a második rigómezei csatában Hunyadi újabb vereséget szenvedett a törököktől. A kudarc után a törökök elleni nagy támadó hadjáratok helyett ismét nagyobb szerepet kapott az ország védelme.

III. A nándorfehérvári diadal – 1456

Az Oszmán Birodalom **1453-ban II. Mehmed szultán vezetésével elfoglalta Konstantinápolyt**, és ezzel megszűntette a Bizánci Birodalmat. II. Mehmed ezután Magyarország felé fordult.

A törökök célba vették **Nándorfehérvárt**, amely a déli végvárrendszer egyik legfontosabb erőssége volt, a **Duna és a Száva találkozásánál**.

A vár védelmét **Szilágyi Mihály** irányította. **Hunyadi János** felmentő sereget szervezett, míg **Kapisztrán János** ferences szerzetes keresztéseket gyűjtött a törökök ellen.

Hunyadi hajóival áttörte a Dunán felállított **török hajózarat**, így erősítést és utánpótlást tudott juttatni a várba.

A törökök ostrom alá vették Nándorfehérvárt, de a várvédők ellenálltak. **1456. július 22-én** Hunyadi és Kapisztrán csapatai kitörték a várból, megtámadták a török táborát, és elfoglalták a török ágyúállásokat. **II. Mehmed serege vereséget szenvedett és visszavonult.**

A **nándorfehérvári diadal** megállította II. Mehmed hadjáratát, és hosszú időre feltartóztatta az Oszmán Birodalom Magyarország felé irányuló terjeszkedését.

A győzelem után néhány héttel, **1456. augusztus 11-én Hunyadi János pestisben meghalt.**

IV. Hunyadi Mátyás törökellenes politikája

Hunyadi János halála után fia, **Hunyadi Mátyás** került a politikai küzdelmek középpontjába. **1458-ban királlyá választották.**

Mátyás továbbra is fontosnak tartotta a török elleni védekezést. Megerősítette a **déli végvárrendszert**, és egy erős, állandó hadsereg fenntartására törekedett.

A fekete sereg

Mátyás egyik legfontosabb katonai újítása a **fekete sereg**, vagyis a nagyrészt **zsoldosokból álló, állandó hadsereg** volt.

A hadsereg maximális létszáma **mintegy 20–25 ezer fő** lehetett. Előnye az volt, hogy a király gyorsan mozgósítható, jól szervezett hadsereggel rendelkezett.

A fekete sereg fenntartásához Mátyás növelte a királyi bevételeket és az adókat. Az erősebb királyi jövedelmek lehetővé tették a hadsereg és a végvárrendszer finanszírozását.

Jajca elfoglalása – 1463

A törökök elfoglalták Bosznia jelentős részét, ezért Mátyás **1463-ban hadjáratot indított Boszniában.** Sikerült elfoglalnia **Jajca várát**, amely fontos szerepet játszott a törökök elleni védekezésben.

Kenyérmezei győzelem – 1479

1479-ben nagy török sereg tört be Erdélybe. A magyarok **Báthory István erdélyi vajda és Kinizsi Pál** vezetésével vonultak fel ellenük.

A **kenyérmezei csatában** a magyar sereg jelentős győzelmet aratott a törökök felett.

Az 1483-as fegyverszünet

Mátyás nyugati háborúi miatt nem akart folyamatos háborút folytatni a törökökkel.

1483-ban öt évre fegyverszünetet kötött az Oszmán Birodalommal. A határvidéken ezután is voltak kisebb összecsapások, de a nagyobb hadjáratok egy időre szüneteltek.

Összegzés

A 15. században a Magyar Királyság az Oszmán Birodalom európai terjeszkedésének egyik legfontosabb akadálya volt.

Luxemburgi Zsigmond a **1396-os nikápolyi vereség** után a tartós védekezésre helyezte a hangsúlyt. Megerősítette a **déli végvárrendszert**, és a **1397-es temesvári országgyűlésen** a telekkatonaság rendszerét is szabályozták.

Hunyadi János támadó hadjáratokkal is megpróbálta visszaszorítani a törököket. A **1443–1444-es hosszú hadjárat**, az **1444-es várnai vereség** és az **1448-as második rigómezei vereség** után legnagyobb sikere az **1456-os nándorfehérvári diadal** lett.

Hunyadi Mátyás megerősítette a végvárrendszert, és létrehozta, illetve fenntartotta a **fekete sereget**, amelynek maximális létszáma mintegy **20–25 ezer fő** lehetett. **1463-ban Jajcát**, **1479-ben pedig a kenyérmezei csatában** aratott jelentős győzelmet. **1483-ban öt évre fegyverszünetet kötött** a törökökkel.

A három korszak törökellenes politikája hozzájárult ahhoz, hogy a Magyar Királyság a 15. században hosszú időre **feltartóztassa az oszmán terjeszkedést**.